

KEÇECİ BABA OCAĞI

Fahri MADEN*

Özet

Alevilik-Bektaşılık inanç ikliminde temel unsurlardan biri ocaklardır. Ocaklar etrafında inanç önderleri olan Dedeler vasıtasıyla birbirine kenetlenen Aleviler, yüz yıllar boyunca tüm zorluklara karşın kimliklerini muhafaza edebilmişlerdir. Bu inanç önderlerinden biri olan Keçeci Baba, Horasan erenlerinden olup XIII. yüzyılda Anadolu'ya gelmiş ve Erbaa'ya bağlı kendi adıyla anılan köyde ocak kurmuştur. Asıl adı Ahi Mahmud Veli bulunan Keçeci Baba, aynı zamanda bir Ahi lideridir ve Ahi Baba ismiyle anılmaktadır. Onun kurduğu Keçeci Baba Ocağı günümüze kadar buradaki türbe mahalli ve vakıfla varlığını devam ettirmiştir. Tokat'ın Erbaa ilçesine bağlı Keçeci köyünde yer alan Keçeci Baba Ocağı bölgede itibar edilen canlı bir inanç merkezidir. Buraya bağlı başka ocaklar bulunduğu gibi Tokat, Amasya, Sivas, Çorum, Samsun ve Ordu bölgesindeki pek çok köy Keçeci Baba Ocağının talip köylerdir. Tarih boyunca bu ocaktan Fedâi Baba, Sûzî, Derûni Baba, Arifoğlu, Nihânî, Kurban Ali, Mesrûri, Kasım Pehlivan, Ligârî ve Sükûti gibi birçok mutasavvıf ve ozan yetişmiştir. Bu çalışmada Keçeci Baba ve kurmuş olduğu ocağın tarihi seyri ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alevilik-Bektaşılık, ocaklar, Keçeci Baba, erbaa, Keçeci köyü

THE HEARTH OF KECECI BABA

Abstract

Hearths is one of the basic elements of the climate of the Alevi-Bektashi faith. Quarries around faith leaders Dede's through engaging the people together one hundred years despite all the difficulties were able to maintain their identity. This belief is one of the leaders, Kececi Baba, and Khorasan Dervishes, had come to Anatolia in XIII. Century and Erbaa township village, known by his name, established hearth. The real name of Ahi Mahmud Veli, Kececi Baba, also a leader of Ahi, Ahi Baba is referred to by name. His strategy Kececi Baba hearth, where the tomb of Kececi Baba and with the foundation continued existence until today. Kececi Baba hearth, located in the village of Kececi of the town of Tokat Erbaa, the area accredited the center of a lively faith. Connected here, where else, such as stoves, Tokat, Amasya, Sivas, Çorum, Samsun ve Ordu region many villages Kececi Baba hearth is aspire villages. Throughout the history of this quarry Fedâi Baba, Sûzî, Derûni Baba, Arifoğlu, Nihânî, Kurban Ali, Mesrûri, Kasım Pehlivan, Ligârî and Sükûti brought up many mystic and a poet. In this study, Kececi Baba's life and which was established by the hearth, is discussed on the course of history.

Keywords: Alevi-Bektashi, hearths, Kececi Baba, erbaa, Kececi village

* Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Kastamonu/Türkiye,
fahrimaden@kastamonu.edu.tr
DOI: 10.12973/hbvd.71.127

Giriş

Alevi-Bektaşî geleneğinde Hz. Ali soyundan gelenlerin hanesine, çevresel inanç merkezlerine ve ekollerine “ocak” denilmektedir. Ocaklar tarihte Alevi Türkmen topluluklarını bir arada tutup onların inançlarını, kültürlerini, gelenek ve göreneklerini güvence altına almalarını ve yaşama geçirmelerini sağlamaktadır.

Alevi köylerinde cemaatin lideri dedeler ve onlar sosyal hiyerarşinin en üst noktasında bulunurlar. Yüzyıllar boyunca dedelerin sahip oldukları yetkiler ve yaptırım güçleri, cemaatin sosyal düzenini sağlayan en etkili güç olmuştur. Bu şekilde farklı bölgelerde yaşayan Alevi topluluklar, aynı gücün yani dedelerin sıkı kontrolü altında yaşamışlardır.

Alevi-Bektaşî geleneğinde ocakları dede aileleri oluşturmaktadır. Ocaklar, Alevi toplumu için aydınlatıcı yegâne güçtür. Ocakzâde dedeler sahip oldukları dinsel, eğitsel ve hukuksal işlevleriyle kentleşme olgusu devreye girene kadar bu aydınlatma işlevlerini büyük ölçüde gezici şekilde, Anadolu’nun farklı bölgelerini köy köy dolaşarak yerine getirmişlerdir. Ocaklar, bir ağ gibi Anadolu’da hatta bugün Anadolu dışında kalan bölgelerdeki Alevilerin dinsel hizmetlerini görecektir şekilde organize olmuşlardır (Yaman, 2011: 54).

Ocakların bir diğer özelliği tanınmış erenlerin adlarıyla anılmalarıdır. Keçeci Baba bunlardan yalnızca biridir. Ocak uluları ile ilgili menkıbevi ve tarihsel veriler incelendiğinde; soy, keramet ve hizmet kaynaklı faktörlerin biri ya da birkaçının ocak kurucusunu bu konuma getirdiği görülmektedir. Ocaklar zaman içerisinde, bu kutsal kişilerin soylarından gelenlerce kurumsal hâle getirilmiş, bu soylardan gelenlere ocakzâde denmiş, dedelik görevinin ocakzâde dedeler (seyyidler) tarafından yerine getirilmesi bir gelenek haline almıştır. Bu ulu kişiler aynı zamanda İslam Peygamberinin ve Ehl-i Beytinin soyuna dayanmaktadır. “Hak-Muhammed-Ali Yolu” olarak adlandırılan ve kutsanan bu yol, Ehl-i Beyte dayanan dede aileleri yani ocaklar aracılığıyla yüzyıllardır süregelmiştir.

Buradan anlaşılacağı üzere ocaklarda süreklilik soy esasına dayalı olarak sağlanmaktadır. Ocakzâde olmak Alevi toplumunda ayrıcalıkları da beraberinde getirmektedir. Onun temsil ettiği değerlere büyük kutsallık ve manevi güç atfedilmekte, onlara karşı büyük bir saygı duyulmakta hatta ocaklarla ve ocakzâde dedelerle ilgili olağanüstü birçok kerametler dilden dile aktarılmaktadır (Yaman, 2011: 55).

Bazı ocaklara mensup dede aileleri hastaların başvuru merkezleri konusunda olup, dedelere hastalar başvurmaktadır. Ayrıca bir çok dede soylunun mezarı zaman içerisinde büyük ziyaretgahlara dönüşmüş bulunmaktadır. Bu kişilerin soyları ve toplum üzerindeki nüfuzlarına binaen mezarları birer ziyarete dönüşmüş, türbe haline getirilmiştir. Bu yerler sürekli ziyaret edilen, adak adanan, dilek dilenen

mekânlar haline dönüşmüşlerdir (Yaman, 2011: 57). İşte ele alacağımız Keçeci Baba Ocağı bu hususlar noktasından ehemmiyet arz etmektedir.

Bunlarla birlikte ocaklar şeklindeki örgütlenme Anadolu'nun birbirinden çok uzak bölgelerinde yaşayan Aleviler arasında iletişimi de sağlayan yegâne araçtır ve bu işlevini ocakzâde dedeler aracılığıyla yerine getirmektedir. Alevi ocaklarının değişik bölgelerde yaşayan topluluklar üzerinde farklı nüfuz alanları bulunmaktadır. Ocakzâde dedeler kendilerine bağlı bölgeler ve köyler dışındaki yerlerde faaliyette bulunmazlar. Keza her ocak belli nüfuz alanlarına sahiptir. Ancak çeşitli nedenlerle bağlı buldukları ocak ve dedeleri bulunmayan Alevilerin başka ocakzâde dedelere bağlandıkları görülmektedir (Yaman, 2011: 57-58).

Öte yandan Türkiye'deki toplumsal ve dinsel ortamı anlamak bakımından çok büyük önem taşıyan ocakların pek çokları karanlıkta kalmıştır. Biz burada Keçeci Baba Ocağı konusunda bilgiler sunmaya çalışacağız. Ocaklar konusunun büyük ölçüde aydınlığa kavuşabilmesi için, Anadolu'da değişik yörelerde bulunan ocakları kapsayan alan araştırmaları ile bu konudaki yazılı ve sözlü verilerin toplanması gerekmektedir. Özellikle dedelerde bulunan şecereler ve diğer el yazma belgelerin günışığına çıkması büyük önem taşımaktadır. Biz bu zamana kadar elde edilmiş bilgiler ile arşiv belgeleri ışığında Keçeci Baba Ocağının faaliyetlerini ortaya koymak istiyoruz.

Keçeci Baba

XIII. yüzyılın sonları XIV. yüzyılın başlarında yaşadığı anlaşılan Keçeci Baba'nın Horasan erenlerinden olup Ahmed Yesevi'nin halifesi olduğu rivayet edilmektedir. Asıl ismi Ahi (Şah) Mahmud Veli olan Keçeci Baba, Nişabur'da yaşamış, daha sonra Anadolu'ya gelerek bugün kendi adını taşıyan Keçeci köyüne yerleşmiştir. Horasan'dan Anadolu'ya gelen sancaklı evliya Keçeci Baba aynı zamanda bir Ahi lideri olarak bilinmekte ve Gül Ahi Baba ismiyle anılmaktadır. Hatta Selçuklu döneminin son ahi babası ve zamanın önemli sanatlarından keçeciliğin ustası olarak bilinmektedir. Ayrıca aç doyuran ve açık örten anlamlarında Ergani Mahmud ismiyle de anılmaktadır. Bununla birlikte türbesindeki sancağın demir arması üzerine adı Hoca Mahmut Veli şeklinde yazılmıştır. Sözlü geleneğe göre Keçeci Baba, Hacı Bektaş Veli'nin amcasıdır. Hacı Bektaş Veli'den önce Türkmen boylarının önünde Anadolu'ya ailesiyle gelmiş, Hacı Bektaş Veli'yi de arkasından Anadolu'ya getirtmiştir. Keçeci Baba'nın 1349 yılında Anadolu'da şehit düştüğü; Altın Bıyık, Seyyid Ahmet (Mehmet) ve Ali Haydar adında üç oğlu bulunduğu; bunlardan Ali Haydar'ın Rusya'da şehit olduğu anlaşılmaktadır. İlave olarak Canbolat köyünde medfun bulunan Keseğin Baba'nın ise Keçeci Baba'nın kardeşi olduğu, Turhal'ın Karkın köyünde yatan Aziz Baba'nın torunu bulunduğu rivayet edilmektedir (Duma, 2010: 107, 112; Timur, 2010: 32; Keskin, 2000: 215-216; Ulu, 1997: 20; Temiz-Peynirci, 1996: 221-222; Üçer, 2005b: 88; Yücel, 2003: 26, 38, 332; Saltık, 2011: 212).

Keçeci Baba'nın evlatların biri olan Keçeci Seyyid Ahmet, İzmit'in Balören köyünde medfundur. Buradaki türbede Keçeci Baba ve Keçeci Seyyit Ahmet ile ilgili yazılar bulunmaktadır. Bu yazılara göre Keçeci Baba Hicrî 952 (Miladi 1545-1546) senesinde İran'ın Hoy kentinde dünyaya gelmiştir. Babası Musa, annesi Ümmü Zeynep'tir. Asıl isminin Hayrani Mahmut olduğu bilinmektedir. Keçeci Baba İran'ın Hoy kentinden Kum kentine geçerek burada Mahsun Ana ve Ehl-i Beyt soyundan gelen zatlardan yatırlarını ziyaret ettikten sonra İran'ın Meşet kentinde bulunan sekizinci imam Rıza'nın kabrini ziyaret edip Nişabur'a geçmiştir. Hicrî 1012 (Miladi 1603-1604) yılının cuma akşamı ise Tokat'ın Erbaa ilçesinin Keçeci Köyüne gelmiştir. Sözü edilen yazılardan anlaşıldığına göre Keçeci Baba'nın oğlu Seyyit Ahmet ise Tokat'tan askerlik vazifesi münasebetiyle İstanbul'a gelmiş, uzun süren askerlik görevinden sonra tekrar Tokat'a dönmüşse de yaşanan bir olay sonucu memleketini terk etmiştir. Zamanın padişahıyla tartışmaya girişen Seyyit Ahmet, İzmit'in Balören köyünde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur (<http://kececivakfi.com>, 15.07.2012).

Keçeci Baba'nın bu isimle anılmasının sebebi Keçecilik zanaatıyla uğraşmasıdır. Ancak "Keçeci" ismini almasında dönemin padişahına gösterdiği bir keramet etkili olduğu da rivayet edilmektedir. Buna göre Bursa'daki Osmanlı padişahı Keçeci Baba'yı sarayına davet etmiş ve ona, "Ekmeği bildin kaldırdın, çiğnemedin. Kur'an'ı çiğnemedin. Zehiri içtin bal ettin. Fırına atıldın, gül bahçesi, cennet sarayına çevirdin. Amma da Gül Ahi Baba'ymışsın. Son olarak senden bir isteğim var. Koca bir sarayım var, buraya senden bir işaret isterim." demiş. Bunun üzerine Keçeci Baba cebinden keçe çıkarmaya başlayıp (başka bir varyanta göre elindeki kirmenle ip çözmeye başlamış) bir oda dolusu keçe çıkarmış, bu keçelerle sultanın sarayı donatılmış, bu yüzden Keçeci Baba lakabıyla anılmıştır (Duma, 2010: 108; Keskin, 2000: 215; Yücel, 2003: 41). Bir başka anlatıma göre padişahın keramet isteği karşısında Keçeci Baba bir avuç tüy (yün) alıp okumuş ve eliyle saçtığı gibi saray bin bir renkten keçe halıyla donanmıştır. Padişah "Amma da Keçeci Baba Sultanmışsın" deyip kendisine berat vermiştir (Aydın, 13.07.2012). Diğer bir anlatıma göre ise bir gün köyün yakınından şeker yüklü kervan geçiyormuş. Keçeci Baba kervan sahibinden şeker istemiş. Kervancıbaşı yüklerinin şeker olmadığını, şap taşıdıklarını söylemiş. Bunun üzerine Baba, "yükünüz şeker amma, haydi şap olsun" demiş. Kervan şekerini teslim etmek üzere Sultan'ın huzuruna varınca çuvalların hepsinin şap dolu olduğu görülmüş. Kervancıbaşı şekerin şap olmasının sebebinin Keçeci Baba'dan kaynaklandığını anlamış. Olayı Sultan'a anlatınca o da derhal Keçeci Baba'nın bulunup getirilmesini emretmiş. Sultan sarayına getirilen Keçeci Baba'nın ermiş bir kişi olduğunu anlayıp güzelce ağırlanmasını istemiş. Bir gün Keçeci Baba'nın odasını rengârenk keçelerle döşenmiş gören Sultan, "amma da keçecisin" diyerek ona takılmış. O günden sonra Şeyh Mahmud Veli'nin adı Keçeci Baba olmuş (Temiz-Peynirci, 1996: 366; Yücel, 2003: 26-27).

Keçeci Baba hakkında halk arasında Hz. Peygamberin deliyi ayıktıran, kuduzun şifasını veren ve daha nice dertlere derman olan sırrına eriştiği; onun yolunun yolcusu olduğu inancı vardır. Yine Baba'nın İmam Ali'den, On İki İmam'dan ve Horasan'ın piri İmam Rıza'dan geldiği düşüncesi hâkimdir (Duma, 2010: 112).

Keçeci Baba'nın Horasan'dan Erbaa'ya gelişi sırasında olağanüstü olaylar yaşanmış ve Baba pek çok keramet göstermiştir. Horasan'dan yola çıkıp Erbaa'ya bağlı Hacı Ali Köyü'ne geldiğinde önünü haramiler kesip nereden gelip nereye gittiğini sorarlar. Keçeci Baba Horasandan geldiğini söyler. "Aslın kim, neslin kim, adın nedir?" dediklerinde "Dedem Muhammed Mustafa, atam Aliyyül-Murtaza, annem Hatice-i Fatma, On İki İmam Musa-yı Kazım'ın torunu Musa-yı Sani evlatlarından Şah Mahmut Veliiyim" cevabını verir. Bunun üzerine haramilerin hepsi elini öpüp izzet-i ikram ve saygı gösterirler. Ardından haramilerin reisi, "Ya Şah Mahmut Veli! Benim karnım ağrıyor, dua et, elini çal da Allah'ın inayeti ile karnımın ağrısı geçsin" ricasında bulunur. Keçeci Baba "Tövbe et eksikliğine, gel beri" der. Harami Baba'nın önüne diz çöküp özür dileyince, o da elini çalar. Haraminin karın ağrısı geçer. Bu arada Keçeci Baba haramiye, "Ya harami başı! Sen burada önümü kestir. Seni Allah adına bağışladım. Duan kabul oldu. Sen de burada ağrıyı, acıyı kesen ol. İlelebet mal ağrısını, karın ağrısını, her türlü ağrıyı, acıyı, derdi, belayı kesen ol. Ağrısı acısı olan seni bulacaktır", deyip nefes verir. Günümüzde bu zat Hacı Ali köyünde medfun olup her türlü hastalığa yakalananlar ziyaret etmektedirler (Duma, 2010: 108).

Daha sonra Keçeci Baba oradan yürüyüp akşam vakti Ayakbastı köyüne gider. Orada büyük bir taşına üzerine çıkıp ezan okumaya başlar. Sesi duyan Rum köylüleri "İsa indi" deyip Keçeci Baba'nın başına toplanırlar. Baba ezanı bitirip taşın üzerinden iner. Rumlar Baba'nın ayaklarının sanki çamura basmış gibi taşa iz bıraktığını görürler ve bunun bir keramet olduğunu anlayıp inançları artar. Baba'ya "Horasan'dan mı geliyorsun, adın nedir, kimin soyundansın?" diye sorarlar. Keçeci Baba, "Dedem Muhammed Mustafa, atam Aliyyül-Murtaza, gelişim Horasan Nişabur'dan On İki İmam Musa-yı Kazım torunu Musa-yı Sani evlatlarından Şah Mahmut Veli'yim. Diyarınıza geldim ki, sizlerle muhabbet edelim, tanışalım. Gelin Allah'ın birliğine, son ahir zaman nebisi Muhammed Mustafa'nın Hak peygamberi olduğuna ve Yüce Allah'ımızın göndermiş olduğu kutsal kitabımız Kur'an'a inanın. Müslümanlığı kabul edin" der. Bunun üzerine Rumlar, Keçeci Baba'dan köylerinin suyunun çok az olduğunu, bir keramet daha gösterip su çıkarması durumunda Müslüman olup kendisine bağlanacaklarını bildirmişlerdir. Keçeci Baba elindeki asayı yere vurmuş, vurduğu yerden bir değirmen döndürecek kadar su çıkmıştır. Bunu gören Rum köylüleri Müslüman olmuşlardır. Baba, Rum köyünün Müslüman olmasına vesile olduktan sonra onlarla vedalaşıp "Sizi Allah'a emanet ediyorum" deyip bugünkü Keçeci köyüne doğru yola çıkmıştır (Duma, 2010: 109, 110).

Şeyh Mahmud Veli'nin en bariz özelliği onun bir Ahi babası olmasıdır. Ahilikte en yüksek mertebeye çıktığından bu isimle anılmıştır (Yücel, 2003: 47-48).

Keçeci Baba Türbesi ve Türbe Etrafındaki İnançlar

Keçeci Baba'nın türbesinde ailesi ile birlikte Altın Bıyık, Seyit Mehmet ve Ali Haydar adında üç oğlu medfundur (Duma, 2010: 107). Bununla birlikte türbe içerisinde Hz. Ali, On İki İmam ve Aleviliği simgeleyen resimler vardır. Ayrıca türbede Atatürk'ün de resmi bulunmaktadır. Bununla birlikte 1999 yılında Keçeci köyünde meydana gelen yangında, köyün camisi yanarken, Keçeci Baba türbesi köylülerin çabalayla son anda yanmaktan kurtarılmıştır.

Türbe bölgedeki ziyaret yerlerinin en ünlülerindedir. Sünni-Alevi fark etmeksizin hem yöredeki vatandaşlar tarafından hem de ülkenin dört bir yanından, hatta yurt dışından her yıl binlerce ziyaretçileri bulunmaktadır. Bu ziyaretçiler türbede kurbanlar kesip adaklar adamaktadırlar (Duma, 2010: 107). Özellikle akıl hastaları için türbeyi ziyaretin bir şifa olduğuna inanılmaktadır. Buna sebep Keçeci Baba'nın "Azan, deliren burada şifa bulur inşallah" şeklindeki duasıdır. Bu münasebetle türbe akıl hastaları, felçliler, cin çarpması ve hatta kuduz hastalıkları konularında ziyaret edilmektedir. Bu tür hastalığa yakalananlar türbe girişindeki toprakla efsunlanmakta, buradaki kutsal sudan (zemzem) içmekte, türbe girişinin sağ tarafındaki özel bir odada el ve ayaklarından zincirle duvara bağlanmaktadır. Bu arada hastalığı iyileşecek kişinin gece kendiliğinden bu zincirlerden çözüleceğine inanılmaktadır (Keskin, 2000: 216).

Türbe hastalıkların dışında askere gidenler ve dilek dilemek için gelenler tarafından da ziyaret edilmektedir. Türbenin yanındaki mescidin pencereleri dilek tutularak bağlanan çaputlarla ve yanmış mum artıkları doludur. Türbe dışında "satı taşı" adı verilen, 50 cm eninde ve bir metre boyunda bir taş bulunmaktadır. Bu taşın Keçeci Baba'nın Horasan'dan yola çıkarken fırlattığı değneği olduğu kabul edilmektedir. Çocuğu olmayan kadınlar bu taşı öperek dilek diler ve önünde saygıyla eğilirler. Bazen ise burada kaynanaları tarafından temsili bir şekilde başka bir kadına satılır. Bu sayede çocuğunun olacağı arzu edilir. Bununla birlikte türbeyi ziyarete gelen Alevilerin bu ziyaret esnasında türbe kapısı önünde yere eğilerek, el ve dizleri üzerinde çöküp türbeye yaklaşmaları, o halde iken ellerini mezarın her tarafında sürüp öpmeleri ve yine aynı şekilde ayağa kalkmadan yüzleri türbeye dönük ziyareti tamamlamaları adettir (Keskin, 2000: 216; Keskin, 1999: 204).

Bunların yanında Keçeci Baba'nın yaşadığı dönemin önemli sanatlarından biri olan keçeciliğin piri olmasının yanı sıra ruh sağlığı, veterinerlik ve eğitim gibi konularda da uğraştığına inanılmaktadır (Üçer, 2005a: 199; Yaman, 2006: 118). Ayrıca yeni evlilerin de ziyaret mahallidir (Saltık, 2011: 212). Tüm bu özellikleriyle Keçeci Baba kamil bir veli olarak Anadolu'da derin izler bırakmıştır. Ayrıca Keçeci Baba'nın

ayaklarının iz bıraktığı taş ile çıkardığı su hâlâ durmaktadır. Ayakbastı mevki denilen yer ziyarete açıktır. Yürüyemeyenler ve felçliler buraya gidip o taştaki ize bastırılmakta, böylece şifa bulduklarına inanılmaktadır (Duma, 2010: 109).

Keçeci Köyü ve Keçeci Baba Ocağı

Erbaa, Keçeci Baba Ocağının sınırları içerisinde olması dışında nüfus bakımından Alevilerin en az buldukları ilçedir. Nitekim ilçedeki iki Alevi köyünden biri olan Keçeci köyü, Anadolu'nun en eski Türkmen yerleşim merkezlerinden biridir (Üçer, 2005b: 128). Rivayete göre Keçeci Baba Ocağına bağlı Türkmenler 1519 yılında Turhal'da Osmanlı'ya karşı ayaklanan Şah Veli'yi desteklediklerinden katliama uğramışlardır (Yücel, 2003: 58; Onarlı, 13.07.2012).

Keçeci köyü Sakarat Dağı'nın eteğinde kurulmuş olup Erbaa'ya 30-31 km mesafededir. Selçuklular ve Osmanlılar döneminde Amasya-Niksar bağlantısını sağlayan kervan yollarından biri buradan geçmekteydi. Ayrıca Keçeci köyünün bulunduğu coğrafya pek çok yayla ve yaylaklar ile çevriliydi. Keçeci Baba bu bölgeyi bilinçli olarak seçmişti. Buralarda yetiştirilen koyun ve keçi sürülerinden elde edilen yün ve kıllar Ahiler (keçeciler) tarafından değerlendirilmekteydi. Bununla birlikte bölgedeki ekime müsait topraklar Keçeci Baba gibi bir velinin kurucu ve koruyuculuğunda yerleşim merkezine dönüştürülmüştü. Böylece kırsal alanda gelen geçen yolcular için de bir konaklama ve beslenme imkanı sağlanmış oluyordu (Yücel, 2003: 27-31, 46).

Halk arasında Keçeci Baba'nın evlerin iki katlı yapılmasına izin vermediğine inanıldığından köydeki evler tek katlı olarak yapılmaktadır. Köylülerin ifadelerine göre türbeden yüksek bina yapılmamasının bir başka nedeni yapıldığı zaman başına yangın gibi mutlaka bir felaket gelmesidir. Bu durum Keçeci Baba'nın çok katlı binalara izin vermediği şeklinde algılanmaktadır. Yine bu inançla bağlantılı olarak köyde davul-zurna çalınmamakta; düğün ve eğlencelerde, hatta dini törenlerde bağlama-saz gibi halk nazarında kutsal kabul edilen aletler kullanılmaktadır (Duma, 2010: 107; Keskin, 2000: 216; Yücel, 2003: 40).

Keçeci Baba Ocağının merkezi sözü edilen Tokat'ın Erbaa ilçesinin Keçeci köyüdür. Arşiv kayıtlarında burası Sivas'ın Kazabad kazasına bağlı Ahi Baba köyü olarak da geçmektedir (BOA, A.MK.MHM, 309/29). Keçeci Baba Horasan'dan gelip buraya yerleşince önce evini, sonra zaviyesini kurmuş, buraya bir de mescit yaptırmıştır. Keçeci çayının kıyısına kurulan bu zaviye zaman içerisinde ilim ve irfan merkezi haline gelmiştir. Keçeci Baba zaviyesi başlangıçta bir Ahi merkezidir ve burada keçe üretimi yapılmıştır. Kayıtlarda bu zaviyenin XVIII. yüzyıl başlarında "büyük bir asitane" olduğu ve burada bir alay dervişin bulunduğu ifade edilmektedir. Bu durumda Keçeci Baba zaviyesi XV. yüzyıldan sonra tekke haline dönüşmüştür.

O kadar ki XIX. yüzyılda burası spor çalışmalarının dahi yapıldığı ve pehlivanların yetiştiği bir yer haline gelmiştir (Yücel, 2003: 32-34, 45).

Keçeci Baba Ocağına bağlı dedeler, ocak-zâde olup diğer ocakların dedelerinden icazet almazlardı. Bu yüzden görgü ve sorgularını kendi içlerinde yaparlardı. Zira birbirlerinden el almış, el tutmuşlardı. Bu itibarla ocaklarından düşkün olanların düşkünlüklerini kendileri kaldırırlardı. Ayrıca cem yapılırken bir araya gelen birçok farklı ocak dedesi, Keçeci Baba dedelerine en üst makamda, baş köşede yer verirlerdi (Pehlivan, 2002: 737-740).

Keçeci Baba Ocağı, süreç içerisinde alt ocaklara ayrılmıştır. Bunlar, Tokat Turhal'a bağlı Kargın köyünde Aziz Baba Ocağı; Amasya'nın Avşar köyünde Nebioğlu Ocağı ve yine Amasya'nın Yassıçal (Yaylagöl) beldesindeki Ergonaş Baba Ocağıdır (Aksüt, 2009: 250). Bununla birlikte yörede üç ocaklar diye bir tabir vardır. Bu üç ocaklar Erbaa'nın Keçeci köyündeki Keçeci Baba Ocağı, Turhal'ın Karkın köyündeki Aziz Baba Ocağı ve Turhal'ın Erenli köyündeki Er Mahmut Dede Ocağıdır. Yöre insanı evlilik, askerlik, ölüm gibi hayatının önemli anlarını buralardaki türbelere adak adayıp, kurban keserek yad etmektedirler. Adı geçen ocaklardan Keçeci ve Karkın köylerinin tamamı "dede" soyludur.

Keçeci Baba Ocağına bağlı değişik illerde pek çok talip köyü vardır. Bunlar arasında Tokat, Sivas, Çorum, Samsun ve Ordu'ya bağlı bazı köyler bulunmaktadır. Yine Amasya içerisinde merkez ilçeye bağlı Uygur ve Yassıçal beldeleri ile Albayrak, Avşar, Bayat, Böke, Hasabdall, Karaibrahim, Karataş, Karaali, Karsan, Kayı, Sarıalan, Ümük, Yağcıabdall, Yeşildere ve Yeşilöz köyleri; Gümüşhacıköy'e bağlı Çetmi köyü; Suluova'ya bağlı Arucak köyü ile Merzifon'a bağlı Kayadüzü beldesi ile Hırka, Sarıköy ve Karatepe gibi köyler Keçeci Baba Ocağı'nın talip köyleridir (Doğanay, 2000: 71-82; Ulu, 1997: 20-22; Yıldız, 2011b: 233). Yine bunlara ilave olarak Vezirköprü ilçesi Güldere ve İmircik köylerinin de Keçeci Baba Ocağına bağlı olduğu tespit edilmiştir (Yıldız, 2012: 2).

Keçeci Baba Ocağından yetişen Kazım Kaya bu ocağın etki alanını, günümüzdeki durumunu, son dönemde burada görev yapan Dedeleri ve buradaki faaliyetleri kendisiyle 5 Aralık 2008 tarihinde yapılan röportajda şu şekilde anlatmaktadır: "Tokat Erbaa ilçesi Keçeci Köyü'ndenim. Babamın adı Gani, annem Arife, 1955 doğumluyum. On yaşındayken cem aşığına başladım. Kırk yıldır aşıklık, zakirlik ve deliğe devam ediyorum. Bizim zamanlarımızda tarikat çok sıkıydı. Büyüklere büyük saygı sevgi vardı. Perşembe günleri Şah Mahmudi Veli (Keçeci Baba, Ahi Mahmut, Gül Ahi Baba, Ergani Mahmut, Hayrani Mahmut, Şah Mahmut-u Veli farklı isimlerde olsa da aynı insan ama daha Keçeci Baba olarak geçiyor) evvela üç beş arasında ziyareti yapardık. Eve gelip büyüklerin ellerini öper, izin alır, ceme giderdik. Keçeci Baba'nın kendi yaptığı evi halen durmaktadır. Oraya giderdik. Düşkünü, şaşkınlı or-

ya giremezdik. Eve sığılmazdı. Üç beş yüz kişi olurdu. Sığıdığı kadar insanlar giderlerdi. Köyümüz şu anda beş yüze yakın hane oldu ... Muhibimiz, talibimiz çok olduğu için sürekli insanlar köye ziyarete gelirler. Cem tutarlar.

Hüseyin Dedemle hiç durmadım. Kardeşi Halil Kaya'nın yanında çok kaldım. Eski yazı kültürünü, dedelikle ilgili bilgileri, ondan aldım. Ona hukuk babası, derlerdi. O çok sevilirdi. Dedem on sene askerlikte kalmış. O bir tüfekte köye gelmiş. Dedem toparlayıcı bir insanmış ama onu bir oyunla öldürmüşler. Kendisi Çanakka- le gazisiymiş. Dedeliği Halil Dedem, (babamın babalığıydı) beni yetiştirdi. Aşıklık konusunda da babam beni yetiştirdi. Ama benim bir üstazım (üstadım) vardı, Aşık Haydar. O babamın da üstazıydı, daha doğrusu köyümüzün üstazıydı. Köyümüzün de elli yıllık post dedeliğini yapan kişiydi. Çok mütevası, hoşgörülü, insanların bütün dertlerini anlardı. Kendisini muhipleri çok severlerdi. Bizim köylerde davul zurna yoktur. Bizlerde sazlarla düğünler yürürdü. Yani kışın cemlerde, yazın düğün eğlen- celerde, gelen muhiplerin arzularına göre her türlü hizmeti yapar, görev alırdık.

Halil Dedemin zamanında bazı büyük dedeler vardı: Eset (Esat) Dede vardı. Onlar Derûnî Sultan evlatları, bizim yine köyün halife dedelerindendi, yedi sekiz sü- lale onlara bağlıdır. Kardeşi Hacı Ahmet Dede vardı. Veli Efendi vardı. Hasan Çelebi Dede vardı. Esat Dede'nin müsahibiydi. Salih Gözgülü Dede vardı. Bunlar aynı yaş emsalleri, dedelerdi. Bunlar benim üstazlarım, yani ders aldığım, feyz aldığım büyük dedelerdirler. Köyün yetiştiği mühim insanlardı. Ali Çam isminde bunlardan biraz küçük olmakla birlikte elli yıldan fazla tarikat hizmet aldı. Kurban Ali evlatların- dandır. Bu adamlar Perşembe günleri cemlerde olurlardı. Yazın obalara göçerlerdi, orada da bu devam ederdi. Kur'anlar okunurdu; cemler, kurbanlar bitmezdi. Gelen mihmanların cem hizmetlerini, lokmalarını dört dörtlük yaparlardı. Birbirleriyle öz kardeşten daha yakındılar. İlişkileri çok kuvvetliydi. Dedelik ve insanlık kuvvetliydi. Kur'an'ı ezbere biliyordu Aşık Haydar ve diğerleri de. Ben eski yazıyı bir talibimden öğrensem de aşıklığı ve dedelik hizmetlerini bu dedelerden öğrendim.

On yaşında dedeliğe, aşıklığa başladım. Bütün görev aldım. Tokat, Amasya, İzmir mıntıkasında görev aldım. Samsun'da görev aldım. Üç yüz altmış beş günden fazlası hep muhip köylerinde geçti ... Müsaheplik, görgü cemleri vardı. Zaman olurdu ki, bir aydan önce bazı köylerden çıkamıyorduk. Her ev görgüden geçerdik. Başka köyler de vardı, başka kazalar da vardı ... Turhal ve Amasya Bölgesi: Kuytu köyü, Bayat, Ümük, Mehil, Kargın, Aziz Baba Köyü (Keçeci Baba'nın torununun köyü. Çünkü Keçeci Baba'nın torunu Aziz Baba orada yatıyor. Aşık Ali halifelığı yapardı. Kurban Ali Evladı. Müsahibi de oradandır). Böke, Sarıyüzün, Girap, Kara İbrahim, Avşar, Has Abdal, (Bunlar Dede içi köyleri), Uygur Köyü. Yenisu (Serpın eski ismi. Keçeci Baba gelip Gözderesi suyunu çıkardığı yer. Şimdi türbe. Yemeğini yedikten sonra burası benim arpalık serpinim olsun, diyor. Burada da törenler yapılmaya baş-

landı.) Arhoğ köyü, Sarıalan, Kayı köyleri, Akçatarla (Dazmana), Devrenci Köyü. Bunlar başlıcalar daha çok köy var. Yavlu alan (Alevi bir kısmı ise yoldan döndü). Zile: Ütük, Emir ören, Kurupınar, Saraç, Yeniköy, (Dedem Halil Dedemin Dedesi Halil Efendi Gözdere Köyü'nde yatıyor) Kasun, Çiftlik köyleri. Maşat (Yalın yazı yeni ismi. Belediyelik bir yer oraya da dedeliğe gittim).

İşte benim daha çok cem için gittiğim köyler bunlardır. Ama bizlerde Keçeci Baba talipleri olan daha çok köyler var. Ayrıca bizim sülalemiz geniş. Polatlar var, Şahinler var, Gözgözler, Eraslanlar, Koçlar, Aslanlar, (Kayalar bizler. Amcamgiller çoktur), Gürbüzler, Yıldızlar (Keçeci Baba gelince ayak bastığı yerden dolayı yani Yıldız'dan dolayı bunlara Yıldızlar), Keseğen Baba var (bunlar yol keserlermiş, eşkıyaymış, orada Keçeci Baba mucize göstermiş onlardan Demirciler varmış), Güneşler, Pehlivanlar, Çelebiler.

İşte bunların tümü bizim köyden ocakzâde dede soyundan olanlardır. Ama hepsi Keçeci Baba'ya bağlıdır. Şimdi de işte bu sülalelerden, ismini daha getiremediğim çok ocak sülaleleri var, dedeler cemleri yaparlar. Bizim yörede çok canlı bir Alevilik, cem cemaat olayı vardır. Bizler Altınbıyık sülalesinden, Keçeci Baba'nın Altınbıyık evlatlarının soyundan oluyoruz. Aziz Baba köyündekiler Seyit Süleyman Aziz Baba soyundandırlar. Ali Haydar padişahmış zamanında. Orduyu Ali Haydar'a veriyor. Sekiz yıl Amasya'da padişahlık yapmış. Aynı zamanda dedeymiş. Rusya'da şehit düşüyor. Emanetleri tekrar Aziz Baba Köyü'ne geliyor. Zülfikarı, atının üzengileri, sarılık tası... Bunlar Aziz Baba türbesindedir.

Bizim kendi geleneğimiz neyse onu sürdürüyoruz. Cemlerimiz atalarımızdan aldığımız şekliyle devam etmektedir. Keçeci Baba'nın erkânlarını, cemlerini hep birlikte sürdürüyoruz. Şimdi 9. ayın birinde Keçeci Baba anma törenleri olur. Ondan önce köy birlik görgüsünü yapar, hazırlanır. Törenden sonra, İstanbul'da, başka vilayetlerde köy toplumu tekrar birlik görgü cemlerini yapar. Şahıs görgülere geçerler. Herkes ocak dedesinden himmet alır, ondan sonra da kendi görgü taliplerine geçerler. Dar, yol erkân, müsahiplik başlar. Ama ilk önce dedesinden himmet alır. Köy birlik görgüsüne girmeyeni düşkün ilan ederler. Biz Keçeci Baba birlik cemini yaptıktan sonra bizden bağlı ocaklar görgüden geçer, sonradan onlar hikmeti kendi ocaklarına götürürler" (Aydın, 13.07.2012; Duma, 2010: 111).

Kazım Kaya'nın verdiği bu bilgilerden Keçeci Baba Ocağında yakın zamanda dikkate değer bir faaliyet olduğu ve buranın bölgede canlı bir inanç merkezi konumunda bulunduğu anlaşılmaktadır. Keçeci Baba türbesi ve zaviyesi XIX. yüzyılın ikinci yarısında harap bir halde bulunuyordu. 1910-1911 yıllarında tamir ettirilen yapı 1925 yılından sonra camiye dönüştürülmüştür. Bu sebeple zaviye bugün cami olarak da kullanılmaktadır. Bununla birlikte 1974 yılında sebebi bilinmeyen bir yan-

gında binanın çatısı yanmış, köylüler çatıyı tekrar yapıp üzerini kiremitle örtmüşlerdir (Yücel, 2003: 52).

Osmanlı Devleti'nin son döneminde Keçeci Baba köyünde Ahi Baba (Ahi Mahmud) adıyla bir vakıf ve zaviye de mevcuttu (BOA, EV.MKT, 511/1; BOA, BEO, 1133/84948; BOA, ŞD, 376/33). XIX. yüzyılda Kazabâd nahiyesine bağlı olduğu anlaşılan Keçeci Baba köyündeki (Fakihler köyü olarak da geçmektedir) Keçeci (Ahi) Baba vakfı buradaki türbeyle birlikte bir de camiyi ihtiva ediyordu. Vakıf mütevellileri aynı zamanda Keçeci Baba caminin imamet ve hitabet görevlerini yürütüyordu. Uzun yıllar Seyyid Kasım Pehlivan b. Haydar tarafından yürütülen Keçeci Baba vakfı ve cami müteveli, imamet ve hitabet görevleri 1864 yılında oğulları Haydar, Emin, Hüseyin, Mehmed ve Ali'ye müştereken intikal etmişti (BOA, EV.MKT, 2412/116; 917/118; 648/124; BOA, A.MKT.MHM, 306/29).

Keçeci (Ahi) Baba vakfının bir miktar çiftlik yeri ve mezraası ile bir değirmeni mevcut olup buralardan geliri bulunuyordu (BOA, EV.MKT, 2784/67; VGMA, Defter nr. 3040, 49). 1864-1876 yılları arasında vakfın muhasebe kayıtları incelendiğinde hububat ve kira geliri olarak 17.823 guruş; 1878-1883 yıllarında 4.474 ve 1884-1897 yıllarında 6.784 guruş tahsil edildiği görülmüştü. Buna karşılık malum gelir cami ve değirmenin tamir masraflarıyla müteveli, imamet ve hitabet vazifelerine sarf edilmişti (VGMA, Defter nr. 3039, 73; 3072, 18-19). Bu meblağın 1.750 guruşu vergi olarak ödenmesi gerekmiş, ancak bu meblağın mütevelliler tarafından ödenmemesi üzerine olay mahkemeye intikal etmişti (VGMA, Defter nr. 4446, 29: 4454, 321). Bununla birlikte 27 Eylül 1914 tarihinde bu vakfın 372 guruş tahsilatı mevcuttu (VGMA, Defter nr. 3056, 23).

Günümüzde ise Ahi Mahmut Veli adıyla İstanbul Çekmeköy'de bir cemevi ve vakıf faaliyettedir. İstanbul'da yaklaşık beş yüz hane Keçeci Baba köyünden göç etmiş nüfus bulunmaktadır. Cemevi ve vakıf faaliyeti bir arada sürdürülmekte, Keçeci Baba'dan gelen gelenek kentte de sürdürülmeye çalışılmaktadır. Ayrıca bu amaçla her yıl Ağustos ayı sonunda Keçeci Köyü'nde "Keçeci Baba Kültür Festivali" düzenlenmekte, İstanbul'dan festivale gidecekler için araç temin edilmektedir.

2004 yılında Rıza Yiğit tarafından Ahi Mahmut Veli Keçeci Vakfı kurulmuştur. Bu vakıf halen faaliyetlerini sürdürmektedir. Keçeci Vakfı'nın kuruluş amaçlarından bazıları şunlardır:

-Keçeci'ye gelen ziyaretçilerle ilgilenmek, yatacak yer ve yemek ihtiyaçlarını temin etmek, ziyaret yerlerinde gezmelerinde yardımcı olmak.

-Keçeci kültürünü ve ona inanan kişilere destek ve yardımcı olmak, saz kursları vermek.

-Keçeci Baba'nın düşüncesine inanan vatandaşların toplumsal gereksinimlerini karşılamak amacı ile misafirhaneler vb. yerleri yapmak ve yardımlarda bulunmak.

-Keçeci Baba'nın hayatını konu alan filmler, video bantları hazırlamak ve tiyatro gösterileri düzenlemek (<http://kececivakfi.com>, 13.07.2012).

Keçeci Baba Ocağı ile bağlantılı ocaklara gelince, bunlardan ilki Seyyid Selahaddin Ocağıdır. Bu ocağın kurucusu Seyyid Selahaddin, sözlü gelenekte Keçeci Baba'nın oğlu olarak bilinmektedir. Ocak üyeleri, Battal Gazi ile de aynı gruptan olduklarını söylemektedir. Keçeci Baba Ocağının bir kolu olan Seyyid Selahaddin ocağının dedeleri, Sivas Şarkışla'nın Yahyalı, yine Sivas Gürün'ün Mağara ve Amasya Merzifon'un Hırka köylerinde yaşamaktadırlar. Ocağın talipleri ise, ifade ettiğimiz bu köylerle birlikte, Amasya Merzifon'un Sarıköy ve Oymaağaç köylerindedir (Aksüt, 2009: 294-295; Yıldız, 2011b: 239).

Keçeci Baba Ocağı ile bağlantılı bir diğer ocak Pîr Ali Bircivan'dır. Ocağın merkezi Gümüşhacıköy ilçesinin küçük bir orman köyü olan Sarayözü köyüdür. Ocağa ismini veren Pîr Ali Bircivan'ın hayatı ile ilgili ayrıntılı bilgi yoktur. Onunla ilgili bilgiler de halk arasında anlatılan sözlü kültüre, yani söylentilere dayanmaktadır. Yöre halkı, onun Horasan erenlerinden bir Türkmen olup erken Osmanlı döneminde yaşadığını, İmam Ali Rıza'nın soyundan geldiğini, dolayısıyla seyyid olduğunu, aynı zamanda Keçeci Baba'nın dört oğlundan en küçüğü olduğunu söylemektedir. Ali Bircivan, genç olmasına rağmen bilgi ve irfanı ile yöre halkını kendisine bağlamış ve talip edinmiştir. Rivayete göre Ali Bircivan, genç yaşında girdiği bir savaşta şehit düşmüş, talipleri tarafından Sarayözü köyünde defnedilmiştir. Keçeci Baba, "Benim Alim, tek bir civandır" demiş, bunun üzerine Pîr Ali Bircivan diye anılır olmuştur. Sarayözü köyünün günümüzde yarısı ocakzâde olup köydeki dedeler, Ali Bircivan ile aynı soydan gelmektedirler. Ali Bircivan ile Keçeci Baba arasındaki bu yakın ilişkiden dolayı, bu ocağın dedeleri, Keçeci Baba Ocağı dedelerinden el almaktadırlar. Gümüşhacıköy'de Çetmi başta olmak üzere diğer Alevî köylerinin önemli bir kısmı, bu ocağın talip köyleridir. Bu münasebetle buradaki dedeler, zaman zaman çevre köylere cem yapmaya gitmektedirler (Yıldız, 2011b: 232). Pîr Ali Bircivan türbesine hem Amasya içinden, hem de yakın illerden ziyaretçiler gelip büyük saygı gösterirler ve dileklerde bulunup kurban keserler. 1994 yılının yaz sezonundan itibaren türbenin bulunduğu yerde köy muhtarlığının organizasyonu ile "Pîr Ali Bircivan Şenlikleri" yapılmaktadır (Yıldız, 2011a: 477). 19 Ağustos 2001 tarihinde burayı ziyaret eden İsmail Onarlı, Osmanlı dönemindeki Kızılbaş katliamlarından birinde Ali Pîr Civan ve bacısının Gümüşhacıköy'ünde asılarak öldürüldüğünü iddia etmektedir. Ancak ne zaman ve kim tarafından idam edildiği belirsizdir. Ali Bircivan türbesi XIX. yüzyılda yeniden yapılmıştır. Günümüzde ise türbenin üst kısmına cemevi, kurban kesilme yeri, aşevi ve küçük bir park yapılmıştır (Onarlı, 13.07.2012).

Bunlara ilave olarak Amasya'nın Avşar köyündeki Nebioğlu Ocağı ve Yassıçal (Ebemü) köyündeki Ergonaş Ocağı Keçeci Baba Ocağına bağlıdır. Turhal'ın Karkın köyündeki Aziz Baba Ocağı da aynı şekildedir. Hatta buradaki Aziz Babalılar diğer gruplarda olduğu gibi tam bir ayrılma göstermemekte, Keçeci Babalı dedeleri de kabul etmektedirler (Üçer, 2005b: 119).

Keçeci Baba Ocağı'nda Yetişenler

Tasavvuf felsefesi, tıp, kimya, sanat ve spor gibi değişik alanlarda eğitim veren Keçeci Baba Ocağından birçok mutasavvıf ve ozan feyz alarak yetişmiştir (Duma, 2010: 107; Yücel, 2003: 103-268; Pehlivan, 2002: 735).

Keçeci Baba'nın torunu olduğu rivayet edilen Aziz Baba da bu ocakta yetişmiştir. Aziz Baba, Keçeci Baba'nın Amasya'da Ahi lideri olan ve Rusya ile harpte şehit düşen oğlu Ali Haydar'ın oğludur ve asıl adı Seyyid Süleyman'dır. XV. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir. Türbesi Turhal'ın Karkın köyündedir. Onun türbesi de aynı dedesi gibi her yıl anma etkinliklerine sahne olmaktadır (Yücel, 2003: 331-340). Keçeci Baba'ya ziyarete gidenler, önce Aziz Baba'ya ziyaret ederler. Aziz Baba'ya uğramadan Keçeciye gidenin mutlaka bir engelle karşılaşacağına inanılmaktadır. Yurdun dört köşesinden ziyaretine gelinmekte ve her yıl 16 Eylül'de adına kutlamalar yapılmaktadır. Halk arasındaki inanişaya göre Aziz Baba, türbesinden en küçük bir parça taşın dahi götürülmesine rıza göstermez, götürülenler olursa onları rahatsız eder, götürülen parçanın geri gelmesini temin edinceye kadar da rahatsızlık devam eder. Ağaçlar için de bu yasak geçerlidir. Orada istediğiniz kadar ağaç yakıp kullanabilirsiniz fakat evinize götüremezsiniz. Ağaç parçasını evine götürmenin evinin yanacağına inanılmaktadır. Bununla birlikte Aziz Baba genelde akıl hastaları tarafından ziyaret edilir. Çocuğu olmayanların da ziyaret ettiği gözlenir. Müzmin baş ağrısı çekenler ile sara hastaları da ziyaret eder. Buradan da anlaşıldığı üzere Keçeci Baba Ocağında yetişen Aziz Baba aynı dedesi ve Hacı Bektaş Veli gibi Orta Asya'dan kopup gelen, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması için çaba harcayan, kendisinden pek çok keramet zuhur eden büyük zatlardan biridir (<http://www.sirinturhal.com/turhal/id21.htm>).

Mezar taşındaki bilgilere göre 1818-1899 yılları arasında yaşamış olan Derûnî Baba 81 yıllık ömrünü dolu dolu yaşamıştır. Keçeci Baba'nın dokuzuncu göbek evlatlarında Seyyid Hasan Baba'nın oğludur. Asıl ismi Veli olup çok iyi bir tahsil görmüştür. Zamanın ilim adamlarından ders almış, Arapça ve Farsça öğrenmiş, İlm-i Cavidan'ı Türkçe'ye tercüme etmiştir. Hacı Bektaş Veli tekkesi postnişini Feyzullah Çelebi'den el alıp onun kendisini Keçeci köyüne mürşit tayin etmesi üzerine hayatının sonuna kadar burada yaşamıştır. Tam bir riyazet ehli olan Derûnî Baba yirmi dört saatte bir yemek yer, uyku dışındaki zamanını ibadetle geçirirdi. Allah aşkıyla dolup taşan bu gönül eri tasavvuf kültürünü özümsemiş, Arap ve Fars diline vakıf büyük bir

Alevi-Bektaşî ozanı olup yanında birçok ozan yetiştirmiştir (Yücel, 2003: 108-113). Bunlardan Arifoğlu'nun mezarı Tokat'a bağlı Kızılköy'dedir. Fedâî Baba Amasya'nın Ebemi köyünde, Derviş Nihânî Amasya'nın bir başka köyünde yatmaktadır. Kurban Ali ve Derûnî Baba'dan murad alan Muradî (Himmat Dede) Keçeci köyünde medfundur. Bir diğer ozan Sukûtî, Kuytu köyündedir. Derûnî Baba'dan feyz alan Sûzî Zile'nin Kurupınar köyünde yaşamış ve vefat etmiştir (Ayдын, 13.07.2012).

Kasım Pehlivan, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Keçeci Baba vakfının mütevellisi ve aynı zamanda Keçeci Baba Camii'nin imam ve hatipliğini yapmıştı (BOA, EV.MKT, 2412/116). 1832 yılında doğan Kasım Pehlivan, iki metreden uzun boyuyla, adaleli ve kemikli vücuduyla zamanın karakucak başpehlivanıydı. Yöredeki meşe ağaçlarını kökünden sökerek idman yaptığı rivayet edilmektedir. Dönemin Amasya mutasarrıfı Ziya Paşa onun ününü duymuş ve 1861 yılında onun Amasya'ya getirterek yörenin iki pehlivanıyla güreştirmiş, daha sonra Sultan Abdülaziz'e takdim edilmek üzere İstanbul'a göndermişti. İstanbul'daki güreş idmanlarında sırtı yere getirilemeyen Kasım Pehlivan saray pehlivanları arasındaki yerini almış, ancak Kağıthane'deki güreşlerden sonra rahatsızlanmış ve memleketine dönmüştü. Bir rivayete göre Kasım Pehlivan saraydaki Pomak pehlivanları tarafından zehirlenmiş ve köyüne döndükten bir süre sonra (1870 yılında) vefat etmiş ve Keçeci Babanın yanına defnedilmişti. Sultan Abdülaziz, Kasım Pehlivan'ın başarılarından dolayı Keçeci köyünü ona bağışlamıştı. Tapu kayıtlarından Kasım Pehlivan'ın üzerine yirmi dört parça tarlanın kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (Temiz-Peynirci, 1996: 367; Yücel, 2003: 98-101).

Kasım Pehlivan'ın en büyük oğlu Haydar Pehlivan da Keçeci Ocağında yetişmiş ve dedelik yapmıştı. Kurban Ali ile aynı dönemde yaşamış olup bu iki zat birbirlerinin dedesiydi. İkisinin de ehl-i keramet oldukları rivayet edilmektedir. Haydar Pehlivan'ın mezarı Keçeci Baba türbesinin girişindedir (<http://kececi vakfi.com>, 16.07.2012).

Keçeci Baba Ocağından yetişen bu ulu çınarlardan en önemlisi Sûzî'dir. Sûzî 1879 yılında Keçeci köyünde dünyaya gelmiştir. Abdülgani oğullarından Mehmet Bey'in oğludur. Asıl adı Ali Özkan olup Sûzî mahlasını sadece şiirlerinde kullanmıştır. 1899 yılında Tokat'ın Zile ilçesine yerleşip burada yaklaşık on sekiz-yirmi yıl öğrenim görmüştür. Bu arada Zile'nin Kurupınar köyünde talipleri çoğalmış, kendisine köy imamlığını teklif etmeleri üzerine Sûzî hem imamlık hem de dedelik sıfatıyla çevresinde büyük bir saygı görmüştür. Tasavvuf bilgisi ve ozan kişiliğiyle herkesin sevgi ve takdirini kazanmıştır. İslam tasavvufunun kendisine verdiği coşkuyla çok değerli şiirler yazmıştır. Yaşamının büyük bir bölümünü Zile'nin Kurupınar köyünde din görevlisi olarak geçiren Sûzî aynı köyde 65 yaşında vefat etmiştir. Aynı zamanda çok çalışkan ve üretken bir kişiliğe sahip olan Sûzî, köyün en varlıklı ve zenginlerinden biri

olmuştur. Bu sebeple yirmi yıl yaptığı imamlık vazifesinden ayrılmış, ancak dedelik görevine devam etmiştir. Ona “Sûzî” ismi Hacı Bektaş Veli postnişini Cemalettin Çelebi tarafından verilmiştir. Sûzî, Fedâî Baba gibi Birinci Dünya Savaşı’nda Cemalettin Çelebi’nin örgütlediği Mücahidin Alayı’na gönüllü olarak katılmış ve Kafkas cephesinde görev almıştır (Yücel, 2003: 225-232). Şiirlerinden oluşan *Divan’ı* Mehmet Âli Erdin tarafından yayınlanmıştır (Erdin, 1976; 1-164).

Asıl adı Mehmet olan Sükûti, 1876 yılında Turhal ilçesine bağlı kuytu köyünde dünyaya gelmiştir. On beş yaşına gelince babası tarafından Keçeci Baba Zaviyesine götürüp o dönem postnişin olan Veli Efendi (Derûni Baba)’ye teslim edilmiş ve yetiştirilmesi istenmiştir. Yaklaşık beş yıl Keçeci Baba Ocağında eğitim almıştır. Gayet itaatkar, durgun ve sessiz kişiliğinden dolayı Derûni Baba ona “Sükûti” mahlasını vermiştir. Askeri vazifesini yerine getirmek için zaviyeden ayrılmış ve daha sonra köyüne dönmüştür. 1959 yılında 83 yaşlarında vefat etmiştir. Mezarı Kuytu köy kabristanlığında küçük bir oda içerisinde. Çok iyi saz çalan, sesi ve şivesi düzgün biridir. Bu sebeple deyişleri ve türküleri çok dokunaklı söylediği; hoş sohbet nasihatlarıyla insanları etkilediğinden Amasya bölgesinde bir hayli talip ve mürit edindiği ifade edilmektedir. Ayrıca saz ve söz ustalığıyla Zile taraflarında bazı aşıkları etkilemiştir. Sükûti şiirlerini dördlük, divan ve güzelleme türlerinde irticalen söyler ve yazdırırdı. Şiirlerinden otuz kadarı mevcuttur (Yücel, 2003: 253-267).

Aşık Arifoğlu 1807 yılında Tokat’ın merkez köylerinden Kızılköy’de doğmuştur. Fakir bir çiftçinin oğlu olan Arifoğlu köyünde çobanlık yaparken bir gün rüyasında Ahi Mahmud Veli’yi görmüş, ardından Keçeci Baba tekkesine gidip Derûni Baba’nın nezaretinde yetişmiştir. Onun 300’ün üzerinde şiiri bulunmaktadır. Sazı, şiiri ve güzel sesiyle muhabbet meclislerinde dinleyenleri mest etmekteydi. 1870 yılında vefat eden Aşık Arifoğlu’nun şiirlerinin bazıları Amasyalı Fedâî Baba’nın *Divan’ı*nda yer almaktadır (Yücel, 2003: 269-295).

Derûni’nin yetiştirdiği bir diğer Keçeci Baba Ocağı talebesi Çorumlu Aşık Sefil Ali’dir. Sefil Ali, 1790 (bir başka tespite göre 1847) tarihinde Çorum’un Sungurlu ilçesine bağlı Yazır köyünde dünyaya gelmiştir. Babasıyla birlikte on yaşına kadar çobanlık yapmış, on beş yaşlarında bir ağacın altında uyurken tıpkı Aşık Arifoğlu gibi rüyasında pîr elinden dolu içmiştir. Onun yalın, duru ve akıcı Türkçe şiirleri vardır. Bu şiirlerinden Bektaşî inancına içten bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Sefil Ali 1867 (bir başka tespite göre 1907) yılında köyünde Hakk’a kavuşmuştur. Ona “Sefil” mahlasını Hacı Bektaş Veli tekkesi postnişini Cemalettin Çelebi vermiştir. Sefil Ali’nin Keçeci Baba tekkesine gidişi ise köylülerle birlikte olmuş, burada Derûni Baba ile tanışmış, onu çok sevmiş ve ona intisap etmiştir. Bundan sonra yolu Tokat’a düştükçe Keçeci’ye mutlaka uğrayıp Derûni Baba ile muhabbet ederdi. Derûni Baba’nın vefatı üzerine bu habere çok üzülmüş, sazını alıp Keçeci’ye gitmiş ve Derûni Baba’nın ar-

dından uzun bir ağıt söylemiştir. Derlenen az sayıda şiiri onun XIX. yüzyılda Keçeci Baba Ocağından yetişen güçlü ozanlardan biri olduğunu göstermektedir (Yücel, 2003: 297-330).

Gerçek adı Hüseyin Gümüş olan Fedâi Baba, Keçeci Baba Ocağının yetiştirmiş olduğu en güçlü ve başarılı bir Alevi-Bektaşî ereni ve halk ozanıdır. 1885 yılında Amasya'nın merkez köylerinden Yasıçal (Ebemü) köyünde doğmuştur. Soyü Horasan erenlerinden Ergonaş Baba evlatlarından Seyyid Bali'ye dayanmaktadır. Ailesinin tek oğlu olması nedeniyle babası, onun eğitime önem vermiş ve Amasya'daki Kapıağa medresesine göndermiştir. Fedâi Baba, burada iki yıl eğitim gördükten sonra kendini tamamen tasavvufa verip Keçeci Baba evlatlarından Derûni Baba'dan ders almış, onun yanında yetişmiş, böylece asıl eğitimini Keçeci Baba Ocağında görmüştür (Yücel, 2003: 145-147). Fedâi Baba yedi yıl Derûni Baba'nın hizmetinde bulunarak ondan İlm-i Cavidan'ı tahsil etmiş, Birinci Dünya Savaşı'nda Cemalettin Çelebi'nin gönüllü Mücahidin Alayı'na katılıp Kafkas cephesinde savaşa iştirak etmiştir (Çelebi, 1991: 234). Fedâi Baba, 85 yıllık ömrünü okumak, yazmak ve seyahat etmekle geçirmiştir. Babasının vefatından sonra çiftçilikle uğraşmış, özellikle kış aylarında köy kasaba demeden gezmiş ve 26 Ekim 1940 tarihinde Hakk'a yürümüştür. Fedâi Baba Keçeci Baba Ocağından aldığı eğitim sonucunda elde ettiği tasavvufî kültürü çevresindeki Engüni, Mevâli, Ruhanî ve Ligari gibi genç ozanlara ulaştırmış ve daha pek çok ozan yetiştirmiştir. Böylece Alevi-Bektaşî kültürünün kuşaktan kuşağa aktarılmasına öncü olmuştur. Aynı zamanda önemli bir halk ozanı olan Fedâi Baba'nın güzel şiir ve deyişleri vardır. Bu şiir ve deyişlerinden 252 adedi Abdullah Çelebi tarafından *Amasya'lı Fedâi Baba Divanı* ismiyle yayınlamıştır. Fedâi Baba'nın türbesi, Amasya'nın Yasıçal beldesinde (Yıldız, 2011a: 478; Yücel, 2003: 149-169).

Fedâi Baba'nın yetiştirdiği Aşık Engüni ise 1911 yılında Amasya merkezine bağlı Yeşilöz köyünde doğmuştur. Asıl ismi Mehmet'tir. Fedâi Baba'nın yetiştirdiği usta ozanlardandır. Saz ve söz ustalığına sesinin güzelliği de eklenince yörede sevilip sayılan bir ozan haline gelmiştir. 1 Ağustos 1988 tarihinde vefat eden ozanın sadece bir kısmı yayınlanmış çok sayıda şiiri mevcuttur (Yücel, 2003: 170-181).

Fedâi Baba'nın yetiştirdiği ozanlardan bir diğeri şiirlerini Ruhanî mahlasıyla yazan Hüseyin Bal'dır. Aşık Ruhanî 1918 yılında Amasya'da doğmuştur. Fedâi Baba'dan en çok etkilenen Ruhanî'nin yayınlanmayı bekleyen çok sayıda şiiri vardır. 1986 yılında Hakk'a yürümüştür (Yücel, 2003: 192).

Şiirlerini Mevâli mahlasıyla yazan Ahmet Kaya ise 1924 yılında Amasya'nın Aydınca beldesine bağlı Karabrahim köyünde dünyaya gelmiştir. İlk çıraklık derslerini Fedâi Baba'dan almış, şiirlerinde yoğun bir şekilde Keçeci Baba'yı işlemiş-

tir. Genç yaşlarından itibaren ozanlık yapan Mevâli, 1 Şubat 2002 tarihinde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur (Yücel, 2003: 182).

Son dönemde Keçeci Baba Ocağında Aşık Haydar isimli bir aşık yetişmiş olup elli yıl Keçeci köyünün dedeliğini yapmıştır. Bununla birlikte Keçeci Baba Ocağından usta-çırak geleneğinden yetişen ozanlar zincirinin yaşayan son halkası Aşık Ligarî'dir. 1923 yılında Amasya'nın Uygur köyünde dünyaya gelen Abdullah Çelebi'ye bu mahlası Sükûti vermiştir. Ancak onun yetişmesinde Fedâi Baba'nın da katkısı çoktur. Aşık Ligarî bu iki gönül erinin sohbetlerinde bulunup şiirlerini ezberleyerek olgunlaşmıştır. 1979 yılında şeker fabrikasından emekli olduktan sonra Amasya'ya yerleşmiştir. Araştırmacı bir kişiliği de sahip olan Ligarî, Alevi-Bektaşî ozanlarının şiirlerini derlemenin yanı sıra kendi şiirleriyle de dikkat çekmektedir. Ayrıca Keçeci Baba Ocağından aldığı inançsal mirası şiirlerine başarıyla yansıtmıştır (Yücel, 2003: 207-211).

Sonuç

Keçeci Baba Horasan'dan gelip Anadolu'yu aydınlatan gönül erlerinden biridir. Anadolu'ya geliş tarihi net değildir, ancak 1349 yılında şehit olduğu rivayet edilmektedir. Bu itibarla günümüze gelinceye kadar en az yedi asırlık bir çınardır. Keçeci Baba'nın yerleştiği mevki onun adıyla anılan bir Türkmen köyüdür. Muhtemelen Anadolu'ya ailesi ve beraberinde pek çok Türkmen ile gelmiş ve bugün Tokat'ın Erbaa ilçesine bağlı Keçeci köyüne yerleşmiştir.

Keçeci Baba'nın aynı zamanda bir ahi önderi olduğu da rivayetler arasındadır. Yerleştiği yörede tekke kurduğu ve faaliyetlerini burada sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca vefatından sonra mezarı üzerine türbe inşa edilerek insanların çeşitli vesilelerle ziyaret ettikleri bir mekan ortaya çıkmıştır. Zira Keçeci Baba'nın türbesinin başta felç olmak üzere akıl hastalıklarına iyi geldiği inancı hâkimdir. Her şeyden önemlisi Keçeci Baba'nın halk arasında canlı bir şekilde yaşıyor olmasıdır. Zaman onun manevi kimliğini silip atamamıştır.

Sabri Yücel'in de belirttiği üzere Keçeci Baba Ocağı önemli bir Ahi merkezi idi. Bu itibarla bölgede dini olduğu kadar ekonomik bir misyonu yerine getiriyordu. Burayı "Deli tekkesi" olarak görmek ve Keçeci Baba'nın kimliğini ve kişiliğini bilmeden, yaşadığı çağı kavramadan sadece hastalıklar için türbesinin ziyaret edilmesi doğru bir yaklaşım değildir.

Keçeci Baba Ocağı günümüzde sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın öncüsü olarak düşünülmelidir. Yapılan Keçeci Baba'yı anma ve kültür etkinlikleri uzaktan yakından katılan Alevi-Sünni herkesin bir şenlik havası içerisinde dostluk ve kardeşliğine vesile olmalıdır. Böylece Keçeci Baba bir başka ahlâkî problemimiz

olan insanımız arasındaki dargınlıklara, kin ve düşmanlığa engel olmuş olsun. Keçeci Baba etrafında birlik ve beraberliğimiz muhafaza edilsin.

Kaynakça

A. Arşiv Belgeleri

- BOA, A.MKT.MHM, 306/29.
 BOA, BEO, 1133/84948.
 BOA, EV.MKT, 2412/116.
 BOA, EV.MKT, 2784/67.
 BOA, EV.MKT, 511/1.
 BOA, EV.MKT, 648/124.
 BOA, EV.MKT, 917/118.
 BOA, ŞD, 376/33.
 VGMA, Defter nr. 3039, vr. 73.
 VGMA, Defter nr. 3040, vr. 49.
 VGMA, Defter nr. 3056, vr. 23.
 VGMA, Defter nr. 3072, vr. 18-19.
 VGMA, Defter nr. 4446, vr. 29.
 VGMA, Defter nr. 4454, vr. 321.

B. Kaynak Eserler ve Araştırmalar

- “7. Vakfımız Hakkında”, <http://kececivakfi.com>, Erişim 13.07.2012.
 AKSÜT, H. (2009). *Aleviler*, Ankara.
 AYDIN, A. “Kazım Kaya ile Söyleşi”. <http://www.cemvakfi.org.tr/dedeler-babalar/kazim-kaya/>, Erişim 13.07.2012.
 ÇELEBİ, A. (1991). *Amasya’lı Fedâî Baba Divanı*, İstanbul.
 DOĞANAY, E. (2000). *Anadolu’da Yaşayan Dergâhlar*, İstanbul.
 DUMA, A. (2010). *Evlialar Şehri Tokat*, Amasya.
 ERDİN, M. Â. (1976). *Sûzî Divanı (Nefesler-Demeler) La Feta İlla Ali*. İzmir.
 “Karkın”, <http://www.sirinturhal.com/turhal/id21.htm>, Erişim 16.07.2012.
 “Keçeci Baba Evladı Keçeci Seyyit Ahmet”, <http://kececivakfi.com>, Erişim 15.07.2012.
 “Keçecili Kasım Pehlivan’ın oğlu Haydar Pehlivan”, <http://kececivakfi.com>, Erişim 16.07.2012.
 KESKİN, Y. M. (1999). *XX. Yüzyılda Tokat’ın Sosyal ve Kültürel Yapısı*. İnönü Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi, Malatya.
 KESKİN, Y. M. (2000). “Tokat Yöresindeki Sünni ve Alevi Topluluklarında Halk Dindarlığının Bir Boyutunu Oluşturan Ziyaret İnanç ve Uygulamalarındaki Benzer ve Farklılıklar”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5, 209-227.

- ONARLI, İ., “Ali Pir Civan Ocağı”, <http://www.karacaahmet.com/makaleler/ali-pir-civan-ocagi-.htm>, Erişim 13.07.2012.
- PEHLİVAN, M. (2002). “Anadolu’da Gizli Kalmış Gerçek Bir Er (Bektaşî Ahi Babası) Ahi Mahmut Veli Keçeci Baba”, *Uluslararası Türk Dünyası İnanç Önderleri Kongresi*, Ankara. 733-753.
- SALTIK, V.(2011). *İz Bırakan Erenler ve Alevi Ocakları*. Ankara.
- TEMİZ, Şehri-PEYNİRCİ, Ş. (1996), *Erbaa*, Erbaa.
- TİMUR, D. (2010). “Keçeci Baba (Horasan Ereni, Ahi Mahmut Veli)”, *Kümbet Altında*, 39, 32.
- ULU, E. (1997). “Keçeci Baba, Ahi Mahmut Veli”, *Tokat Kültür Araştırma Dergisi*, 10, 20-22.
- ÜÇER, Ce. (2005a). *Tokat Yöresinde Geleneksel Alevilik*, Ankara.
- ÜÇER, C. (2005b). *Tokat Yöresi Alevileri Tarihçesi, İnançları, Örf ve Adetleri*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Samsun 2005.
- YAMAN, A. (2011). “Alevilikte Ocak Kavramı: Anlam ve Tarihsel Arka Plan”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 60. 43-64.
- YAMAN, A. (2006). *Kızılbaş Alevi Ocakları*, Ankara.
- YILDIZ, H. (2011a). “Amasya Yöresi Örneğinde Alevi/Bektaşî Kültüründe İnanç Merkezleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, IV/16, 471-480.
- YILDIZ, H. (2011b). “Amasya Yöresi Alevi Ocakları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, IV/19, 228-242.
- YILDIZ, H. “Samsun Yöresi Alevileri: Gelenek ve Değişim”, [http:// www.samsunsempozyumu.org/TamMetinBildiriler.aspx](http://www.samsunsempozyumu.org/TamMetinBildiriler.aspx), Erişim 27.06.2012.
- YÜCEL, S. (2003). *Keçeci Ahi Baba ve Zaviyesinde Yetişen Ünlü Kişiler*, İstanbul.

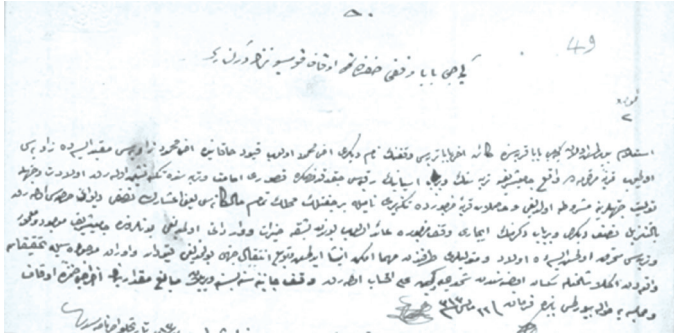
EKLER

Resim 1. Keçeci Köyü (<http://kececiyakfi.com>)

Resim 2. Keçeci Baba Türbesi (<http://kececiyakfi.com>)

Resim 3. Keçeci Baba Türbesi (<http://kececivakfi.com>)**Belge 1.** Keçeci Baba karyesindeki Ahi Baba (Ahi Mahmud) türbesi, zaviyesi, cami ve vakfı hakkında bir arşiv belgesi ve transkripsiyonu.**VGMA, Defter nr. 3040, vr.49.**

Keçeci Baba vakfı hakkındaki evkâf komisyonunun derkenârı isti'lâm buyurulmuş olan Keçeci Baba karyesinde kâ'in Ahi Baba türbesi vakfının nâm-ı diğeri Ahi Mahmûd olub kuyûd-ı hâkânide Ahî Mahmûd zâviyesi mukayyed ise de zâviye olmayub karye-i merkûmede vâki' câmi-i şerîfe türbesinin ve beraber asi'yabının kabası çıkdıktan sonra kusûru imâmet ve türbesinde tekyenişin olarak evlâdet veçhile tevliyet cihetlerine meşruta olduğu ve hasılât karye-i mezbûrda tekyeleri nâmıyla

bir çiftlik mahallin tamam malikânesi ya'ni a'sârın nısfı divân hissesi olunarak bi't-tenzil nısf-ı diğeri ve bir bâb değirmenin içârı vakf-ı mezbûre â'id olub bundan başka hayrât ve vâridâtı olmadığı bunlardanda câmi-i şerif mevcûd ve ma'mûr ve türbesi müteharrik olmuş ise de evlad ve mütevellileri tarafından mehmâ emken inşa edilmiş ve tevsi-i intikâl ciheti bulunduğuy kuyûdât ve evrâk-ı mevcûdesiyle tahkikât-ı vâkı'adan anlaşılmağla seksen üç senesinden şimdiye değin ale'l-hesâb olarak vakf canibine sene be-sene verilen mebâliğ mikdârının ihrâcı zımında evkâf ve muhasebeye havâle buyurulması bâbında ferman fi 22 Mayıs sene 313

Belge 2. *Ahi Baba (Ahi Mahmud) vakfına mutasarrıf olan Seyyid Kasım Pehlivan b. Haydar'ın vefatı ve görevin oğullarına intikali hakkında bir arşiv belgesi ve transkripsiyonu.*

BOA, EV.MKT, 2412/116

der devlet-i mekine arz-ı dâ'i-i kemîneleridir ki nezâret-i evkâf-ı hümâyûn-ı mülûkâneye mülhak evkâfdan Tokad sancağı nevâhisinde Kâzabâd nahiyesine tâbî Fakihler karyesinde vâkı' Ahî Mahmud zaviyesi vakfından bir çiftlik zemînin tamâm-ı mâlikâne ve âşiyâbı mutasarrıflığına ber vech-i meşrûta bâ berât-ı şerif-i âlişân mutasarrıf olan evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı zükûr-ı vâkıfdan Seyyid Kasım Pehlivân bin Haydar bundan akdem sulbî kebîr oğulları Emin ve Mehmed ve Hüseyin ve Ali'ye terk ide rek vefât idüb hizmet-i mezkûresi mahlûl ve vakf-ı mezkûr evkâf-ı kadîmeden olarak der dest ce sicilâtдан mukayyed vakfiyesi olmayub ancak ciheteyn-i mezkûreteyn mine'l-kadîm evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı zükûr-ı vâkıfın meşrutiyet üzere savben tasarrufları müte'amil olmağla müteveffâ-yı mezbûrun sulbî kebîr oğulları mezbûrûn Emin ve Mehmed ve Hüseyin ve Ali'den her biri ber mûcib-i şart-ı vâkıf ve amel-i kadîm ciheteyn-i mezkûreteyni idâre ve rü'yete muktedir idükleri Tokad mahkemesinde ma'kûd huzur-ı şer'î me'âlî ukûdda hâlâ evkâf müdürü Abdullah Fazlı Efendi hâzır

olduğu hâlde erbâb-ı vukûf bi-garaz-ı Müsliminden ve Evri karyesi imamı Mehmed Efendi ibn Hasan ve Çıkrıkçı oğlu Ali bin Mehmed ve Arab oğlu Salih bin Abdullah nâm kimesneler ihbarlarıyla zâhir ve mütehakkık olmağın mezkûr bir çiftliğin zemînin tamâm-ı mâlikâne ve âsiyâbı mutasarrıflığı babaları müteveffâ-yı mezbûrun fevt ve mahlûlünden şurût-ı mukarrere-i nizâmiyesine tatbikan oğulları mezbûrûn Emin ve Mehmed ve Hüseyin ve Ali uhdelere savben ber mûcib-i şart-ı vâkıf ve amel-i kadîm evlâdiyet ve meşrutiyet üzere tevcih ve yedlerine bir kıt'a berât-ı şerîf-i âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak ricâsında bi'l-iltimâs pâye-i serîr-i a'lâya arz ve i'lâm olundu bâkî emr ve ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir fî el-yevmi'l-hâmis min şehri recebü'l-ferd li-sene sülüs aşar ve sülüse mi'e ve elf el-abdü'd-dâ'î el-kadîmü'd-devleti'l-Osmaniyye livâ-i Tokad bende-i İsmail

